KRATAK PREGLED POVJESTI POSTOJANJA I DJELOVANJA ZAJEDNISTVA

vineri, 09 iulie 2021

U prošlom broju publikacije ukratko smo podsjetili itatelje na same po etke osni-vanja Zajedništva Hrvata s po etka zad-njeg desetlje a prošlog stolje a, predstavili rukovode e strukture organizacije i hrvatsku nacionalnu manjinu iz Rumunjske, iznijeli kratke smjernice djelovanja organizacije i govorili o znanstvenim simpozijama prire enih s ciljem promicanja neprocjenivog blaga kojega sa injava bogata materijalna i duhovna kultura Karaševaca te iznijeli niz manifestacija organiziranih za promoviranje etni kog identiteta naše zajednice. U nastavku „Kratkog pregleda povijesti postojanja i djelovanja Zajedništva“ predstavit emo vam, izme u ostalog, nekoliko akcija Zajedništva iz zadnjih godina, prezentirat emo umjetni ku formaciju Karaševska zora i folklorne festivale organizirane u Karaševu, govorit emo o knjigama izdanim zalaganjem Zajedništva, o povijesnim posjetima našoj zajednici, o godišnjim susretima sedamdesetogodišnjaka, o demografskom stanju i perspektivama naše zajednice za dugotrajni opstanak na ovom prostoru.

Sve u svemu, Zajedništvo je bilo veoma aktivno i u ovim zadnjim godinama. Na poziv naše organizacije, u Karaševu je 17. prosinca 2016. godine gostovala uvena grupa duhovne glazbe Emanuel, hrvatski muzi ki sastav kojega karakteriziraju mladost, energi nost, talent i velika upornost. Na otvorenoj sceni iz centra mjesta, Emanuel je održao jednosatni koncert moderne duhovne glazbe ispred mlade i, za naše prilike, brojne publike koja se, unato izrazito hladnom vremenu, odazvala iz okružja naših karaševskih sela.

Grupa Emanuel se okupila prvi put 2001. godine u župi bl. Alojzija Stepinca u Velikoj Gorici kao jedan zbor, jedan glazbeni sastav koji je pratio misna slavlja i doga aje vezane za župu. Tijekom godina je popularnost grupe sve više rasla i sada nastupaju pred prepunim dvoranama u Hrvatskoj i inozemstvu gdje putem pjesme prenose misiju koju je Gospodin stavio ispred njih i donose kroz svoju glazbu rije i poruku koju im je Bog poslao.

U prostorijama Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj održana je 28.01.2017. godine tre a edicija “Zimskog kupa” u šahu za u enike iz karaševskih sela, natjecanje koje je okupilo mnogobrojne ljubitelja šahovske plo e i figura. I naredne dvije edicije Zimskog kupa u šahu okupile su isto tako veliki broj ljubitelja šahovskih plo a i figura jer je svima jako dobro poznato da ovaj plemeniti sport, koji se može igrati u bilo kojoj životnoj dobi, poti e, kao nijedan drugi sport, razvoj pam enja, koncentracije, brzinu ra unanja i logiku razmišlanja“.

Nakon prve edicije održane 3. i 4. prosinca 2009. godine, Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj organiziralo je 18. i 19. ožujka 2017. godine u sportskoj dvorani Dvojezi ne gimnazije u Karaševu drugu ediciju stolnoteniskog turnira. Odaziv igra a bio je doista velik, kao i u narednim edicijama do pojave epidemije koronavirusa, u Vodniku 2018. god., u Lupaku 2019. god. i u Jabal u 2020. god., a ovakva sportska natjecanja se u potpunosti uklapaju u sklop športskih manifestacija koje Zajedništvo organizira za promicanje športskog života u karaševskoj zajednici.

Kros utrka „Volim tr anje“, organizirana 21. svibnja 2017. god. u Karaševu, našla je plodno tlo u našemu najve em mjestu, a privukla je na startnu liniju 154 mladih i odraslih sudionika iz svih karaševskih sela i Tirola. Organizator natjecanja bio je Zajedništvo Hrvata, a glavna ideja je bila da u narednim godinama utrka postane tradicionalna i prikupi što ve i broj natjecatelja željnih da se uklju e u sport, da se bave i uživaju u njemu.

30. rujna 2018. godine, u Vodniku, Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj organiziralo je prvo me uselsko kulinarsko

natjecanje s temom „Karaševski paprikaš“ na kojemu su sudjelovale amaterske ekipe vrsnih kuhara iz Karaševa, Klokoti a, Lupaka, Nermi a, Ravnika i Vodnika i na kojemu su najukusniji paprikaš napravili kuhari iz Vodnika.

Folklorni festivali u Karaševu

Glazba, ples i izvorna narodna nošnja izuzetne vrijednosti i ljepote bile su zvijezde 1. edicije me unarodnog folklornog festivala “U dolini rijeke Karaša”, kojega je Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj organiziralo 13. kolovoza 2017. godine na popularnoj otvorenoj sceni iz samog središta Karaševa. Kulturna manifestacija okupila je na jedno mjesto njegovatelje i promotore kulturne baštine i vrijednih starih obi aja raznih krajeva Rumunjske i Hrvatske. itav niz folklornih ansambala prikazali su za vrijeme Festivala stare folklorne tradicije, bogatstvo izri aja i raznolikost razli itih folklornih podru ja te uprili ili prisutnoj publici da cijelo nedjeljno popodne uživa u glazbi, plesu i raskoši raznih prekrasnih muških i ženskih narodnih nošnji. Osim Karaševske zore, formacije Zajedništva Hrvata, na festivalu su nastupili kulturni ansambli Njemaca, Rutena, Bugara, Ma ara, Rumunja ali i dva ansambla iz Republike Hrvatske, rije je o kulturno-umjetni kom društvu “Jankovci” iz Starih Jankovaca i kulturno-umjetni kom društvu “Petar Zrinski” iz Vrbovca.

I na narednim edicijama festivala, 5. svibnja 2018. god. i 12. listopada 2019. god., nastupale su na otvorenoj sceni folklorne skupine sa svih strana: Hrvati iz Bosne Hercegovine, Hrvati iz Salzburga, Hrvati iz Hrvatske, rumunjska kulturno – umjetni ka društva i ansambli nacionalnih ma-njina iz Rumunjske. Posjetitelji kulturnog doga aja imali su priliku vidjeti svu ljepotu narodnih nošnji i dio identiteta gostuju ih društava, koji su plesali plesove, svirali glazbu i pjevali pjesme kako su im radili bake, djedovi i svi pretci kroz mnoga stolje a. Kroz bogate programe svih edicija Festivala sudionici su gledateljima uputili jednu bitnu poruku, a ta je da razlike i naša raznolikost nas prave ja ima, a poštovanje kulturalne raznolikosti bitna je za promoviranje me ukulturalnog dijaloga. Spomenut u s ovom prilikom da je Zajedništvo Hrvata ve 2000.-te godine iniciralo i organiziralo I. ediciju “Festivala etni kih manjina iz Banata”, festival koji svake godine prikupljuje zna ajan broj folklornih ansambala etni kih manjina, a ija je 10. edicija, jubilijarna, organizirana tako er u Karaševu.

Hodo asni ka pjesmarica, Karaševsko ogledalo vrišti
i susreti sedamdesetogodišnjaka

Zahvaljuju i zalaganju Zajedništva Hrvata, svjetlost dana je 2019. godine vidjelo drugo izdanje pjesmarice hodo asni kih pjesama nazvane Hodo asni ka pjesmarica, koja je bila raspodijeljena svim karaševskim vjernicima koji hodo aste u marijanska svetišta diljem zemlje ili pak diljem svijeta, dok je sredinom listopada 2020. godine izdana zbirka lirskih pjesama Milje Šere naziva „Karaševsko ogledalo vrišti / Floarea mea de cire “, koja sadrži sto pjesama na rumunjskon jeziku i sto pjesama na lupa kom mjesnom govoru. Zbirka pjesama lupa kog autora izdana je u izdava koj ku i Pro Marketing, pripremu za tisak i troškove tiskanja je osiguralo Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, a arhai nost lupa kog govora možemo otkriti u gotovo svim pjesmama kao i u naglascima rije i prisutnih u zbirci pjesama lupa kog autora.

Ve više od punog desetlje a, Zajedništvo organizira susrete sedamdesetogodišnjaka iz svih karaševskih sela, a to su uvijek bili susreti punih emocija i lijepih uspomena. Svake godine su se okupljali u Zajedništvu veoma uspješni i estiti ljudi, najmudriji naši sumještani, koji su nam svima podarili vrste temelje za daljnji život i koji su nam svojim primjerom otkrili vrijednosti i istinu za koju se treba izboriti. Svaki

generacijski susret osoba tre e dobi odvijao se u ugodnoj, opuštenoj prijateljskoj atmosferi, uz razmijenjivanje životnih uspomena, pa ak i onih iz školskih klupa, uz bogatu ve eru i dobru muziku. Druženja sedamdesetogodišnjaka, su s druge strane, bila prilika da organizator uputi jedno veliko hvala svim prisutnima, to jest ljudima ro enih na samom kraju prve polovice prošloga stolje a, u veoma teškim i siromašnim poslijeratnim vreme-nima kad ih život nije mazio, jer su svi oni zasukali rukave da bi uzeli u svoje ruke svoju sudbinu i sudbinu svoje obitelji, jer su tijekom života uložili veliki rad i trud kako bi svim nadolaze im generacijama, pa tako i nama, bilo znatno bolje i ljepše.

Zahvalnu ve er kulture i sporta Zajedništvo organizira ve od 2008. godine u znak zahvalnosti folklornom ansamblu Karaševska zora i ponajboljim sportašima iz svih karaševskih mjesta za uspješno djelovanje i požrtvovnost u promicanju karaševskih tradicija, folklora i športa. Cijelogodišnja aktivnost karaševskih sportaša i njegovatelja naših folklornih tradicija obilježava se tradicionalno pri kraju svake godine upravo ugodnim druženjem i sve anom ve erom u zgradi Zajedništva. Karaševska zora ostvaruje godišnje oko petnaest nastupa na raznim kulturno-umjetni kim manifestacijama u Rumunjskoj, Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, a nastupila je i na svim edicijama Proetnike, najve em festivalu etni kih manjina iz Rumunjske i jednom od najve ih festivala ovakve vrste iz ovog dijela Europe.

Zbog epidemije koronavirusa koja je prošle godine obuhvatila svijet, Zajedništvo Hrvata je zbog sigurnosti svih sudionika odustalo u zadnoj godini dana od organiziranja nekih tradicionalnih akcija ije bi održavanje pretpostavljalo okupljanje ve eg broja participanata od onog dopuštenog mjerama propisanih za vrijeme ove globalne zdravstvene krize. Prvenstveno mislimo na kulinarsku manifestaciju „Karaševski paprikaš“, ija je prva edicija organizirana u Vodniku, zatim na akciju „ ur evdan“, prire enu prvi put u Ravniku te na me unarodnu folklornu manifestaciju „Pokraj rijeke Karaša“, ija je etvrta edicija trebala biti održana prošle godine na otvorenoj sceni u Karaševu. Zabrinutost zbog nekontroliranog širenja koronavirusa i nadalje je i više nego opravdana i trenutno nitko ne može predvidjeti kada e se javni život vratiti u normalu. Upravo s ciljem zaštite zdravlja svih impliciranih, i neke druge akcije Zajedništva koje su bile planirane za naredno vrijeme bile su otkazane ili reprogramirane za period kad se steknu svi epidemiološki u-vjeti za okupljanje velikog broja ljudi.

Nezaboravni posjeti karaševskoj zajednici

Ve prije smo rekli da su naša mjesta kroz vrijeme posjetile visoke li nosti iz politi kog, vjerskog i kulturnog života Republike Hrvatske. Zlatnim e slovima biti uklesane u višestoljetno dugoj i bogatoj povijesti karaševske zajednice na rumunjskom prostoru posjete predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesi a, premijera Ive Sanadera, predsjednika Ive Josipovi a, predsjednika Sabora Josipa Leke, kardinala Vinka Pulji a, kardinala Josipa Bozani a, predsjednice Kolinde Grabar Kitarovi , ministrice znanosti i obrazovanja Blaženke Divjak, veleposlanika Hrvatske ambasade u Bukureštu i drugih visokih li nosti iz vjerskog i politi kog života Republike Hrvatske.

Povodom službenog posjeta Rumunjskoj iz 4. listopada 2017. godine i susreta s hrvatskom zajednicom iz karaševskih sela, predsjednica R. Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarovi dala je ekskluzivni intervju za publika-ciju Hrvatska gran ica. U okviru intervjua u sjedištu Zajedništva Hrvata iz Karaševa predsjednica je istaknula, izme u ostalog, kako se ekonomska suradnja izme u R. Hrvatske i Rumunjske ne nalazi na razini na kojoj su trenuta no politi ki odnosi dviju država. Iako je trgovinska razmjena po ela rasti, nakon pada zabilježenog prijašnjih godina, ona je još uvijek skromna, ocijenila je predsjednica Kitarovi i izrazila nadu da e gospodarski forum održan u Bukureštu osnažiti gospodarstva dviju zemalja i rezultirati konkretnim dogovorima i poslovima. S druge strane, posebno je važno ulagati u pou avanje hrvatskog jezika u Rumunjskoj, ulagati u pou avanje rumunjskog u Hrvatskoj te zaustaviti odlazak mladih u druge države, na zapadna tr&zišta rada, naglasila je tada Kolinda Grabar-Kitarovi .

Kamo ide naša zajednica?

Na samom kraju bismo mogli re i i to da je zajednica karaševskih Hrvata iz Rumunjske opstala na ovim prostorima šest, sedam stolje a (ne postoje pisani dokumenti koji bi svjedo ili o našem dolasku u ova mjesta), opstala je toliko dugo godina uz svoju vjeru, svoj identitet te sa uvala svoj jezik i prastare obi aje. Ostanak i opstanak tako dugo ovdje, uz sve silne migracije i ratove koji su se zadnjih stolje a zbivali, sam po sebi je uspjeh vrijedan velike pažnje ali naša je želja opstati što duže kao hrvatska manjina u ovim našim starim ognjištima. Me utim, nalazimo se danas u krucijalnom trenutku, naša zajednica vrijednih, marljivih i estitih ljudi suo ena je s problemima koji neminovno donosi ovo novo vrijeme i ovaj novi na in života. Ono što se danas može prepoznati kao problem, kao problem koji brutalno poga a ne samo hrvatsku zajednicu nego i cijelu Rumunjsku, je migracija prema zapadnim državama, prije svega u Austriju, zbog gospodarskih razloga, zbog boljeg života i jednostavno zbog nedostatka posla u svojim mjestima.

„Ustrajte, ustrajte ovdje“, rekla je, uvidjevši problem s kojim se suo avamo, i predsjednica Kolinda Grabar Kitarovi u listopadu 2017. godine prilikom posjete našim mjestima, a to bi se moglo dogoditi kad bi se iskoristio ogromni ekonomski potencijal Karaš-severinske županije, mjesto u kojemu se nalaze sedam hrvatska sela, kad bi u naše mjesto došli neki dobronamjerni investitori i osigurali više radnih mjesta s decentnim pla ama jer bi onda zajednica to osjetila i ljudima se ne bi više isplatilo napuštati svoja mjesta i oti i u druge države. Zaustavio bi se u tom slu aju postoje i trend da nam posebno mladi ljudi odlaze negdje na zapad, na zapadna tržišta rada, u neke druge države i da ono najvrednije što imamo, naše ljude, gubimo na korist drugih država. Zacijelo, taj odlazak naših ljudi jest na dobrobit cjelokupne Europske unije, ali ipak je to gubitak za našu malenu karaševsku zajednicu i za budu u egzistenciju cjelokupne zajednice rumunjskih Hrvata na ovim prelijepim rumunjskim prostorima. Sada kada su nastupila nova vremena, novo moda i nov na in života, kada su demografski podaci u svim našim mjestima više alarmantni nego ohrabruju i jer se dugi niz godina ponavlja nezavidan trend sve ve eg broja umrlih u odnosu na broj ro enih beba tijekom jedne godine, sada moramo biti ujedinjeniji nego bilo kad, moramo ostati u svojim mjestima u punoj slozi i harmoniji i vratiti prošlostoljetnu idili nu sliku karaševskih ku a i ulica gdje su se neprestano mogli uti veseli osmjesi mnoštva radosne i sretne djece.

Ivan Dobra